

AKTUALIZOVALI SME KNIŽNIČNÝ PORIADOK. ČO NOVÉ PRINÁŠA?

PhDr. Slávka Beracková

Knižničný poriadok upravuje vzájomné vzťahy knižnice a jej používateľov. V zmysle zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach je každá knižnica povinná vypracovať a sprístupniť knižničný a výpožičný poriadok a v súlade s ním poskytovať knižnično-informačné služby. Aktualizáciu Knižničného poriadku UMB z roku 2018 si vyžiadali zmeny v poskytovaných službách a nové služby, ktoré sme zaviedli v období pandémie počas dištančnej formy výučby.

K najdôležitejším zmenám patrí zavedenie novej elektronickej služby **online registrácia používateľov**. Je alternatívou k osobnej registrácii v študovniach. Formulár na online registráciu je dostupný na webovej stránke ases.umb.sk v sekcii *Nová žiadosť* → *Žiadosť o registráciu do univerzitnej knižnice*. Od apríla 2021 sa zaviedla možnosť **úhrady poplatkov prevodom na bankový účet** knižnice.

Najviac zmien sa spája s poskytovaním **výpožičných služieb**:

- Vyžiadany dokument môže prevziať blízka osoba na základe splnomocnenia.
- Prostredníctvom elektronickej žiadanky v konte používateľa je možné jednorazovo objednať až osem dokumentov.
- Na žiadosť študentov interného doktorandského štúdia sa predĺžila výpožičná lehota pre kategóriu používateľov AB na 180 dní.
- Medziknižničná výpožičná služba sa poskytuje v Univerzálnej študovni Univerzitnej knižnice UMB na Tajovského 51.
- Rozšírili sa spôsoby vrátenia dokumentov – osobne, prostredníctvom biblioboxu alebo poštou.
- Na základe *Smernice UMB č. 2/2019 o čiastkových knižniciach* sa upravili pravidlá pre výpožičky a určovanie výpožičnej lehoty dokumentov v čiastkových knižniciach.

Nový knižničný poriadok upravuje aj oblasť elektronických informačných zdrojov a elektronických služieb. Počas minulého akademického roka mali používatelia možnosť využívať **Virtuálnu študovňu UMB**, ktorá obsahuje zdigitalizované vysokoškolské učebnice, skriptá a učebné materiály vydané na UMB. Postupne sa začal budovať fond **e-kníh**, ktoré si používatelia môžu vyhľadávať v online katalógu univerzitnej knižnice. V náročnom pandemickom období, keď bola knižnica zatvorená a používatelia mali

obmedzené možnosti cestovania, sa zaviedla služba **elektronického dodávania kópií** z fondu knižnice. Po uvoľnení opatrení sa univerzitná knižnica rozhodla túto službu zachovať. Zasielanie kópií sa realizuje na základe § 42 – § 44 autorského zákona č. 185/2015 Z. z. Vztahuje sa na dokumenty určené pôvodne na prezenčné štúdium v študovniach, ktoré nie je možné požičať domov.

Doplňkové služby knižnice sa rozšírili o **viazanie seminárnych prác**. V závislosti od vybavenia študovne si používatelia môžu vybrať hrebeňovú väzbu alebo zakúpiť lištu.

Organizačnou zmenou v univerzitetnej knižnici z roku 2020 vznikla nová pracovná pozícia **publikačný poradca**. S tým súvisí aj rozšírenie poradenských a bibliograficko-informačných služieb o odborné konzultácie v oblasti vedeckého publikovania, vedeckej komunikácie, vydavateľskej činnosti v režime otvoreného prístupu a pridelenie trvalých identifikátorov digitálnych objektov (DOI) k publikáciám vydávaným na UMB. Elektronické **výstupy z databázy publikačnej činnosti a ohlasov** UMB budú aj naďalej poskytované bezplatne. V tlačenej forme bude bezplatný len originál výstupu, každý rovnopis a každý doplnený výstup bude podľa počtu strán spoplatnený podľa platného cenníka.

Úpravy sa dotkli aj **Cenníka služieb a poplatkov Univerzitetnej knižnice UMB**:

- Poplatok za prolongáciu registrácie sa zvýšil z 2 € na 3 €.
- Zaviedol sa poplatok za spracovanie publikačnej činnosti a ohlasov zamestnanca UMB, ktoré publikoval na iných pracoviskách.
- Zjednotili sa poplatky za poskytovanie reprografických služieb.
- Zrušili sa poplatky za výpis z konta používateľa, kauciu za požičanie čítačky e-knžíh a prieběžnú rešerš.

Z dôvodu **ochrany majetku univerzity** vyžadujú univerzitné pracoviská potvrdenie o vrátení požičaných dokumentov a vysporiadaní všetkých záväzkov voči knižnici pri ukončení štúdia/pracovného pomeru na univerzite, ktoré overuje a potvrdzuje univerzitná knižnica. Na základe negatívnych skúseností s vracaním požičaných dokumentov z krajín mimo Európskej únie neodporúčame používateľom vyvážať ich za hranice.

Aktualizovaný Knižničný poriadok UMB vstúpil do platnosti v septembri 2021. Jeho úplné znenie spolu s prílohami nájdete na webovej stránke knižnice, vo všetkých študovniach a na výpožičných miestach knižnice.

Užitočné odkazy:

Žiadosť o registráciu online univerzitetnej knižnice v sekcii Nová žiadosť - <https://ases.umb.sk/>

Použitý zdroj:

- [1] Smernica č. 2/2019 o čiastkových knižniciach na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici
 [2] Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.
 [3] Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon